

DOI: [10.32702/2307-2105-2018.11.1](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.11.1)

УДК 336.64

*Ю. М. Великий,
д. е. н., професор, професор кафедри фінансів і кредиту, Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-економічного університету, м. Харків
О. В. Чвартацька,
студентка, Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-економічного університету, м. Харків*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*Yu. M. Velikiy
doctor of economics, professor, professor of the Department of Finance and Credit,
Kharkiv Institute of Finance Kyiv National University Trade and Economics, Kharkiv
O. V. Chvartaskay
student
Kharkiv Institute of Finance Kyiv National University Trade and Economics, Kharkiv*

FORMATION OF THE SYSTEM OF FINANCIAL PLANNING AND FORECASTING ON THE ENTERPRISE

На основі здійснення наукового дослідження, узагальнення та розвитку теоретичних положень фінансового планування в контексті наукових підходів визначено його зміст та місце у системі управління підприємством, сформовано його основні цілі та особливості в сучасних умовах, сформульовано сутнісне розуміння поняття «фінансове планування на підприємстві», узагальнено смислові ознаки дефініції «фінансове планування», охарактеризовано види, форми та методи фінансового планування, що формують теоретичне підґрунтя процесу планування у практичній діяльності вітчизняних підприємств. Визначено призначення та цілі фінансового планування та прогнозування у фінансовій системі підприємства.

У теоретичному аспекті трактування дефініції «фінансове планування» розглядають як невід'ємну частину загального планування діяльності підприємства, а також як важливу складову фінансового механізму підприємства та одну із функцій управління підприємством.

Грунтовні дослідження довели, що завдяки фінансовому плануванню, можна досягти як зміцнення фінансової стабільності самого підприємства, так і розширення обсягів операційної та інвестиційної діяльності на засадах фінансової стійкості, збалансування джерел формування фінансових ресурсів, ефективного їх використання за напрямками, передбаченими згідно із фінансовим планом, з метою отримання чистого прибутку, достатнього для забезпечення самоокупності та самофінансування підприємства.

Щоб забезпечити обґрунтоване фінансове планування та виконання фінансового плану, необхідною умовою є підготовка до його складання, дотримання чіткої процедури (послідовності етапів), врахування специфіки діяльності підприємства, належно опрацьованої та достовірної вихідної інформації та зовнішніх чинників впливу на діяльність.

Враховуючи чинники впливу зовнішнього середовища та вибираючи відповідні конкретним умовам принципи здійснення фінансового планування, можна добитись зміцнення фінансової стабільності підприємства за умови досягнення прогнозованих обсягів операційної та інвестиційної діяльності на засадах фінансової стійкості, створення передумов для отримання чистого прибутку, достатнього для самокупності та самофінансування підприємства.

On the basis of scientific research, generalization and development of theoretical positions of the financial planning in the context of scientific approaches, its content and place in the enterprise management system are determined, its main goals and features are formed in the modern conditions, the essential understanding of the concept of "financial planning at the enterprise" is formulated, the semantic signs of the definition of "financial planning", species, forms and methods of financial planning, forming the theoretical basis for the planning process in the practical activity of domestic enterprises are characterized. The purpose and objectives of financial planning and forecasting in the financial system of the enterprise are determined.

In the theoretical aspect, the interpretation of the definition of "financial planning" is considered as an integral part of the overall planning of the enterprise, as well as an important component of the financial mechanism of the enterprise and one of the functions of enterprise management.

Substantial research has illustrated that due to financial planning, it is possible to achieve both the strengthening of the financial stability of the enterprise itself and the expansion of the volume of operational and investment activity on the basis of financial sustainability, the balance of sources of financial resources formation, and their effective use in the directions provided by the financial plan, on purpose of obtaining a net profit sufficient to ensure self-sustainability and self-financing of the enterprise.

In order to provide the substantiated financial planning and the implementation of the financial plan, the necessary condition is the preparation for its compilation, observance of a clear procedure (sequence of stages), taking into account the specifics of the enterprise activity, properly elaborated and reliable source information and external factors of influence on the activity.

Taking into account the environmental factors and choosing the principles of financial planning appropriated to the specific conditions, it can be achieved the strengthening of financial stability of the enterprise provided that the projected volumes of operational and investment activity are achieved on the basis of financial stability, creating prerequisites for obtaining net profits sufficient for self-sustainment and self-financing of the enterprise.

Ключові слова: *план; прогноз; фінансове планування; поточне планування; оперативне планування; фінансове прогнозування; підприємство.*

Keywords: *plan; forecast; financial planning; current planning; operational planning; financial forecasting; enterprise.*

Постановка проблеми. Важливою детермінантою збалансованого фінансового розвитку вітчизняних підприємств є наявність фінансових планів високої якості та механізмів їх ефективної реалізації. У сучасних умовах функціонування підприємств, що характеризуються невизначеністю, високою динамічністю зовнішнього середовища, конкуренцією, обмеженістю джерел фінансування, зміною підходів до управління, посилюється роль фінансового планування та висуваються якісно нові вимоги до обґрунтування планових фінансових рішень, форм і видів фінансового планування. Процес фінансового планування суттєво трансформується в контексті розвитку сучасних концепцій управління і орієнтований на його здатність своєчасно реагувати на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі, передбачати настання ризикових подій, і безпосередньо забезпечувати стабільну діяльність підприємств. Зазначене вимагає розвитку теоретичних засад щодо сутнісного розуміння фінансового планування та його ефективного здійснення на підприємстві для забезпечення належної фінансової спроможності підприємств, що й визначає актуальність наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних науковців, які висвітлювали питання організації фінансового планування та прогнозування на підприємстві, варто відзначити праці: Андрющенко І., Ставерської Т., Бланка І., Білої О., Терещенка О., Сташук Д., Савчук Д. та інших. У зарубіжних працях розгляд

зазначеної категорії присвячено праці такими науковцями: Акофф Р., Бригхем Ю., Брейлі Р., Майерс С. тощо. Їх праці сьогодні є класикою як вітчизняного, так і світового наукового надбання у сфері теоретичного огляду змісту, суті та призначення фінансового планування у діяльності підприємств; висвітлюють прикладні аспекти особливостей фінансового планування, моделей його реалізації на підприємстві, форми фінансових планів, рекомендують класифікацію планових фінансових показників тощо.

Мета статті. Узагальнення теоретичних підходів до розкриття сутності категорії «фінансове планування», визначення його ролі в системі управління підприємством.

Виклад основного матеріалу. Планування і прогнозування є однією із найважливіших ланок управління підприємством. Недооцінка планування і прогнозування у ринковій економіці приводить до невиправданих економічних втрат, а інколи – і до банкрутства. Необхідність самостійного формування і використання фінансових ресурсів підприємством, відповідальність перед інвесторами, кредиторами, державою посилює значення і роль фінансового планування та прогнозування, завдяки яким забезпечується ефективне функціонування суб'єктів господарювання.

Слід зазначити, що фінансове прогнозування являється етапом фінансового планування, тобто ці два показники тісно пов'язані між собою, але мають відмінність у тому, що характеризують різні форми підприємницької діяльності.

Упродовж останніх п'ятдесяти років у світовій практиці фінансового планування та прогнозування спостерігається еволюція підходів і поглядів щодо змісту фінансового планування та прогнозування, сутності та ролі у системі управління підприємством. Серед зарубіжних і вітчизняних авторів на сьогодні відсутній єдиний підхід до розуміння сутності цих понять (див. табл. 1).

Таблиця 1.
Морфологія дефініції «фінансове планування на підприємстві»

Автор та джерело	Сутність поняття «фінансове планування на підприємстві»	Ключові слова
В. С. Загорський [1]	Діяльність, яка пов'язана з управлінням фінансами; елемент фінансового механізму.	Діяльність, елемент фінансового механізму
Бердар М. М. [2, с. 43]	Процес розробки системи фінансових планів і планових показників із забезпечення розвитку підприємства необхідними фінансовими ресурсами і підвищення ефективності його фінансової діяльності в майбутньому	Процес розробки фінансових планів і показників
Буряк А. В., Дем'яненко І.В. [3, с. 159]	Невід'ємна, але самостійна підсистема загальної системи інтегрованого планування на підприємстві. Включає аспекти перспективно-цільового характеру в складі стратегічного, поточного, оперативного фінансового планування, бізнес-планування та соціального планування	Самостійна підсистема планування
Єрмоленко О. А., Григоренко К. О. [4, с. 232]	Один із альтернативних фінансових інструментів, що використовується підприємствами для налагодження фінансової діяльності та підвищення власної рентабельності та платоспроможності як одних із найбільш важливих показників міцного фінансового стану суб'єкта господарювання	Фінансовий інструмент
Телишевська Л. І., Андрущенко Н. П., Сергеев С. С. [5, с. 72]	Є важливим елементом корпоративного планового процесу, до найбільш вагомих завдань якого відносяться такі як забезпечення оптимального вкладу фінансових планів у виконання корпоративних цілей; ясне формування припущень, на яких базуються прогнози; аналіз і уточнення фінансових наслідків прийняття пропозицій щодо прибутку, витрат, цін реалізації, обігу тощо	Елемент корпоративного планового процесу
Гриньової В.М., Коюди В. О. [6, с. 175]	Складова управління фінансовими ресурсами, процес оцінювання потреб у коштах для забезпечення поточного виробництва й подальшого виробничого та соціального розвитку, а також визначення джерела покриття цих потреб	Складова управління фінансовими ресурсами
Плюта Ю.С. [8, с. 56]	Технологія планування, обліку та контролю за грошима і фінансовими результатами	Технологія планування
Філімонович О.С. [9]	Процес розрахунку фінансових ресурсів, їх розподіл, визначення обсягів надходження відповідних видів фінансових ресурсів і їх розподілу за напрямками використання у запланованому році	Процес розрахунку фінансових ресурсів
Партін Г.О. [10, с. 56]	Розроблення системи фінансових планів за окремими напрямками фінансової діяльності підприємства, які забезпечують реалізацію його фінансової стратегії у плановому періоді	Процес розробки фінансових планів і показників
Бланк І.А. [11, с. 42]	Процес розроблення системи фінансових планів і планових показників із забезпечення розвитку підприємства фінансовими ресурсами і підвищення ефективності його фінансової діяльності	Процес розробки фінансових планів і показників

	в плановому періоді	
Біла О.Г. [12, с. 26]	Планування процесів формування, розподілу, перерозподілу і використання фінансових ресурсів на певний період, розробка фінансових планів.	Процес розробки фінансових планів і показників
Поддерьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. [13, с. 354]	Процес визначення обсягу фінансових ресурсів за джерелами формування і напрямками їх цільового використання згідно з виробничими та маркетинговими показниками підприємства у плановому періоді	Процес розрахунку фінансових ресурсів
Ковальов В.В. [14, с. 146]	Документ, що характеризує спосіб здійснення фінансових цілей підприємства та взаємопов'язує його доходи та витрати.	Документ для здійснення фінансових цілей
Каламбет С.В., Павлова Ю.О. [15, с. 23]	Процес розробки на певний період системи фінансових планів, який полягає у планування усіх доходів та напрямків їх використання для забезпечення економічного розвитку підприємства	Процес розробки фінансових планів і показників
Соломатін А.Н. [16, с. 54]	Заключний етап розробки бізнес-плану, в якому відображаються всі доходи та їх використання за основними напрямками діяльності підприємства.	Процес розробки фінансових планів і показників
Шелудько В.М. [17, с. 352]	Процес розробки системи фінансових планів, що полягає у визначенні фінансових цілей, встановлення рівня відповідності цих цілей фінансовому стану підприємства і формування послідовності дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей	Процес розробки фінансових планів і показників

Якщо розглядати поняття фінансового планування у вузькому контексті, то його трактують як функцію управління в системі фінансового менеджменту підприємства і безумовно, найбільш значиму та складну його підсистему, роль якої суттєво зростає в сучасних умовах господарювання та розвитку нових моделей управління, у межах якого здійснюється обґрунтування принципових напрямів фінансового розвитку підприємства та основних параметрів його фінансового стану. В цьому контексті слушно визначають [18, с. 143], що фінансове планування як найважливіша функція управління підприємством забезпечується на основі впровадження єдиних принципів побудови й уніфікації показників, що характеризують його фінансовий стан.

Фінансове планування, як функція фінансового управління, спрямована на планування доходів та напрямів витрачання грошових коштів підприємства, прогнозування результатів їх руху та впливу на економічне оточення, тобто процес розробки системи фінансових планів, фінансових норм і нормативів різного змісту і призначення залежно від завдань та об'єктів планування, спрямованих на забезпечення подальшого економічного розвитку підприємства.

У широкому розумінні процес фінансового планування в максимальній мірі передбачає всебічне вивчення дійсності, тенденцій та закономірностей розвитку об'єкту планування та середовища його діяльності щодо формування, розподілу і використання фінансових ресурсів. «Найбільш загальною науковою основою планування є середовище його діяльності та система об'єктивних економічних законів і, в першу чергу, закону попиту та пропонування. У фінансовому плані підприємства повинні бути реалізовані вимоги цих законів та враховані об'єктивні результати макро- та мікроекономічного аналізу стану та тенденції розвитку умов господарювання» [19, с. 55].

Очевидним є те, що без фінансового планування не може бути досягнутий такий рівень управління економікою підприємства, який забезпечує підвищення її ефективності, успіх на ринку, розширення та оновлення матеріальної бази, успішне розв'язання соціальних питань, здійснення матеріального стимулювання працівників.

Де які науковці вважають, що фінансове планування є одним із альтернативних фінансових інструментів, яке використовується підприємствами для налагодження фінансової діяльності та підвищення власної рентабельності та платоспроможності як одних із найбільш важливих показників міцного фінансового стану суб'єкта господарювання. Приділяючи більше уваги фінансовому плануванню, можна досягти зміцнення фінансової стабільності підприємства за умови виконання прогнозованих бюджетом обсягів операційної та інвестиційної діяльності на засадах фінансової стійкості, створення передумов для отримання чистого прибутку, достатнього для самоокупності та самофінансування підприємства [4, с. 232].

На думку деяких економістів, фінансове планування – це процес, що складається з певних етапів, зокрема:

- 1) аналізу інвестиційних можливостей та можливостей поточного фінансування, які має підприємство;
- 2) прогнозування наслідків поточних рішень з метою запобігання неочікуваного у майбутньому;
- 3) обґрунтування обраного варіанту з ряду можливих рішень для включення його у заключний план;
- 4) оцінки результатів, яких досягнуло підприємство, відповідно до параметрів, встановлених у фінансовому плані.

Інші вчені надають більш прагматичне визначення фінансовому плануванню. Вони вважають, що «фінансове планування являє собою процес аналізу дивідендної, фінансової та інвестиційної політики, прогнозування їх результатів та впливу на економічне оточення підприємства; прийняття рішень щодо припустимого рівня ризику та вибору проектів».

Існує велика кількість точок зору стосовно сутності фінансового планування. Узагальнення їх дозволило

визначити й сформулювати основні аспекти цього поняття – і як економічного процесу, і як процесу складання певного пакету документів (рис. 1).

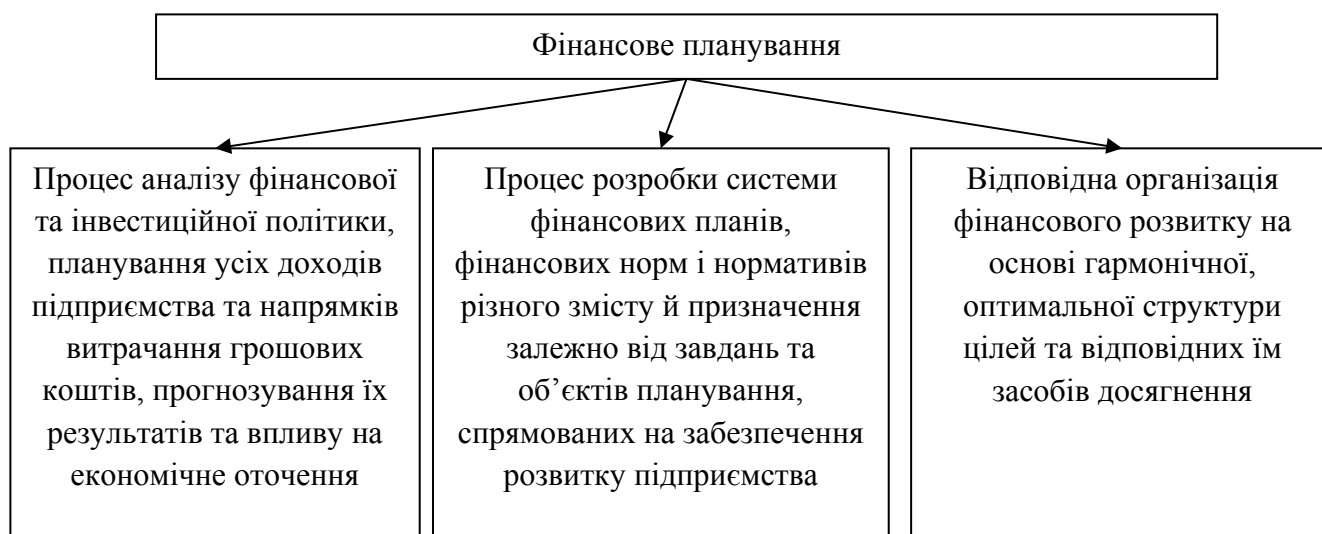

Рис. 1. Основні аспекти визначення сутності фінансового планування

Метою фінансового планування є визначення можливих обсягів фінансових ресурсів, капіталу і резервів на основі прогнозування величини грошових потоків за рахунок власних, позикових і залучених з фондового ринку джерел коштів; розробка ефективної системи управління фінансовими ресурсами для досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємства.

Досягнення зазначеної мети передбачає виконання певних завдань фінансового планування: забезпечення необхідними фінансовими ресурсами господарського процесу грошовими коштами; встановлення фінансових відносин з бюджетом, банком, страховими організаціями та іншими суб'єктами (ці фінансові відношення кількісно вимірюються величиною надходжень – кредит, та величиною відданих грошей – податки, процент за кредит, страхові внески); виявлення основних напрямів ефективного вкладення капіталу, оцінка ступеня раціональності його використання; аналіз можливих ризиків і розробка конкретних заходів щодо їх зниження; збільшення прибутку за рахунок раціонального (економного) використання коштів; контроль за виникненням та використанням грошових фондів, фінансовим станом, платоспроможністю та кредитоспроможністю підприємства чи фінансової установи

Фінансове планування підприємств розглядається відокремлено у контексті стратегічного управління чи видів короткострокового внутрішньогосподарського планування та моделей, які описують окремі складові системи управління фінансами. Фінансове планування на підприємстві базується на використанні нею трьох основних систем (або ще їх можна назвати видами фінансового планування): стратегічне прогнозування фінансової діяльності, поточне планування фінансовою діяльністю, оперативне планування фінансової діяльності. Кожній з цих систем фінансового планування притаманний певний період і свої форми реалізації його результатів (табл. 2).

Таблиця 2.

Системи фінансового планування і форми реалізації його результатів на підприємстві

Системи фінансового планування	Форми реалізації результатів фінансового планування	Період планування
Стратегічне прогнозування фінансової діяльності	Розробка загальної фінансової стратегії і фінансової політики по основним напрямкам фінансової діяльності підприємства	до 3-5-х років
Поточне планування фінансової діяльності	Розробка поточних фінансових планів по окремих аспектах фінансової діяльності	до 1 року
Оперативне планування фінансової діяльності	Розробка і доведення до виконавців бюджетів, платіжних календарів і інших форм оперативних планових завдань по усім основним питанням фінансової діяльності	місяць, квартал

Фінансове планування на вітчизняних підприємствах здійснюється за допомогою загально вживаних методів. У цілому, вчені виділяють наступні методи: нормативний, розрахунково-аналітичний, оптимізацію планових розрахунків, економіко-математичне моделювання, кореляційного моделювання, економіко-статистичний, прогнозу обсягів реалізації, балансу грошових витрат і надходжень, бюджету готівки, бюджету додаткових вкладень капіталу, визначення потреб у зовнішньому фінансуванні, регресійного аналізу, коефіцієнтний (метод відсотка від реалізації) та інші.

Отже, в умовах динамічного і достатньо нестабільного розвитку економічних процесів виникає об'єктивна потреба у формуванні ефективної теоретичної бази формування фінансового планування, що сприятиме здатності керівництва своєчасно реагувати на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі, передбачати і реагувати на настання ризикових подій, і безпосередньо через свої прикладні положення забезпечувати стабільну діяльність підприємств.

Фінансове планування і прогнозування включає процес мобілізації, розподілу (перерозподілу) фінансових ресурсів на цілі, передбачені планом, тобто пов'язане з рухом фінансових ресурсів, фінансовими відносинами, що виникають у процесі цього руху, та комплексом заходів, передбачених планом економічного і соціального розвитку підприємства. Фінансове планування вимагає глибокого розуміння господарсько-фінансових процесів та фінансових відносин, що їх обумовлюють.

Розробка фінансових планів (прогнозів) ґрунтується на загальноприйнятій у світовій практиці методології планування і прогнозування економіки, яка визначає основні принципи і методи проведення розрахунків планових і прогнозних показників, розкриває і характеризує логіку формування планів і прогнозів, шляхи їх здійснення. Відмінності в методологічному підході зумовлені тим, що фінансове планування і прогнозування підпорядковане (за часом його проведення) економічному плануванню. Воно проводиться в цілях ресурсного забезпечення виконання вже розроблених планів і прогнозів економічного і соціального розвитку. Тому фінансовий план є завершальним розділом плану економічного і соціального розвитку підприємства і одночасно самостійним планом.

Розробка фінансових планів (прогнозів) здійснюється на певних методологічних принципах, використання яких проводиться в цілях мобілізації, скерування та ефективного використання фінансових ресурсів з метою виконання плану економічного і соціального розвитку підприємства (бізнес-плану). Кожен з принципів відображає певну особливість процесу планування, а їх комплексне застосування сприяє розробці економічно обґрунтованого бізнес-плану, зокрема фінансового плану.

Висновки. Дослідження поглядів на місце фінансового планування у системі фінансового управління в контексті еволюції підходів до трактування змісту та значення фінансового планування дозволило окреслити теоретичну основу його здійснення та виокремити основні сутнісні характеристики:

- 1) фінансове планування є важливою складовою управління підприємством;
- 2) фінансове планування відображає вартісний бік виробничого процесу, тобто в його основі зосереджена грошова оцінка явищ і процесів, що мають місце на підприємстві;
- 3) фінансове планування носить цільовий характер і є важливою підсистемою стратегічного менеджменту на підприємстві;
- 4) фінансове планування є важливим процесом підвищення ефективності та орієнтується на забезпечення зростання цінності підприємства;
- 5) фінансове планування характеризується гнучкістю та адаптивністю, що спричинює необхідність його реалізації як зустрічного процесу, багатоваріантність розрахунків через сценарне моделювання, формування варіативної складової плану;
- 6) фінансове планування відображає цілісний процес визначення та забезпечення необхідними фінансовими ресурсами;
- 7) фінансове планування спрямоване на покриття запланованих видатків і затрат;
- 8) фінансове планування передбачає обґрунтування принципів параметрів фінансового розвитку та внутрішнього фінансового потенціалу підприємства з урахуванням ризиків та загроз;
- 9) фінансове планування носить прогнозний характер.

Отже, на основі здійсненого морфологічного дослідження суті фінансового планування, можна резюмувати, що фінансове планування становить процес систематичної підготовки фінансових планів на основі управлінських рішень, які прямо чи опосередковано впливають на обсяги фінансових ресурсів, узгодження джерел формування та напрямів їх використання згідно з виробничими, маркетинговими планами, а також величину показників діяльності підприємства у плановому періоді, охоплює всі сторони діяльності організації та сприяє реалізації фінансової стратегії і тактики на певний період часу, і які забезпечують вирішення завдань найбільш раціональним шляхом.

Література.

1. Загорський В. С., Вовчак О. Д., Благун І. Г., Чуй І. Р. *Фінанси*. К.: Знання, 2008. 247 с.
2. Бердар М. М. *Фінанси підприємств*. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
3. Буряк А. В., Дем'яненко І. В. *Фінансове планування в системі управління розвитком підприємства*. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2015. №200(3). С. 155–160.
4. Єрмоленко О. А., Григоренко К. О. *Фінансове планування в умовах невизначеності*. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2015. №49. С. 230–232.
5. Телишевська Л. І., Андрущенко Н. П., Сергеев С. С. *Фінансове планування як передумова фінансової стабільності підприємства*. *Механізм регулювання економіки*. 2013. № 2. С. 71–77.
6. Гриньова В. М., Коюда В. О. *Фінанси підприємств*. К.: Знання – Прес, 2004. 475 с.
7. Плюта Ю. С., Батрак І. О., Тарасенко І. О. *Фінансове планування на підприємстві та напрями його вдосконалення*. *Формування ринкових відносин*. 2014. №7(158). С. 56–58.
8. Филимонов А. С. *Финансы предприятий*. К.: Ника-Центр, Эльга, 2002. 280 с.

9. Партин Г.О., Загородній А.Г. Фінанси підприємств. Національний банк України; Львівський банківський інститут. Львів: ЛБІ НБУ, 2003. 265 с.
10. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. К.: Эльга; НикаЦентр, 2007. Т.1 624 с.
11. Біла О.Г. Фінансове планування і прогнозування Л.: Компакт-ЛВ, 2005. 312 с.
12. Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. Фінанси підприємства. К.: КНЕУ, 2006. 552 с.
13. Ковалев В.В. Введение в финансовый менеджмент. М.: Финансы и статистика, 1999. 768 с.
14. Каламбет С.В., Павлова Ю.О. Сутнісна характеристика фінансового планування на підприємстві. *Економіка та держава*. 2015. №11. С. 22–24.
15. Соломатин А.Н. Экономика, анализ и планирование на предприятии торговли. СПб.: Питер, 2009. 560 с.
16. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент. К.: Знання, 2006. 439 с.
17. Іонін Є.Є., Беспалова А.Г. Фінансове планування в умовах антикризового менеджменту. *Наукові записки. Серія: Економіка*. 2011. Випуск 16. С. 139–144.
18. Мазур Д.В. Фінансове планування діяльності підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2014. № 6. Т. 1. С. 55–59.

References.

1. Zagorsky, V.S. Vovchak, O.D. Blagun, I.G. and Chui, I.R. (2008), *Finansy* [Finance], Knowledge, Kyiv, Ukraine.
2. Berdar, M.M. (2010), *Finansy pidpriemstv* [Business Finance], Center for Educational Literature, Kyiv, Ukraine.
3. Buryak, A.V. and Demyanenko, I.V. (2015), "Financial planning in the management system of enterprise development", *Scientific herald of the National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine*, vol. 200 (3), pp. 155-160.
4. Yermolenko, O.A. and Grigorenko, K.O. (2015), "Financial planning in conditions of uncertainty", *Bulletin of the Economy of Transport and Industry*, vol. 49, pp. 230-232.
5. Telishevskaya, L.I., Andrushchenko, N.P. and Sergeev, S.C. (2013), "Financial planning as a prerequisite for financial stability of the enterprise", *Mechanism of regulation of the economy*, vol. 2, pp. 71-77.
6. Grinyova, V.M. Kyiv, Ukraine. and Koyda, V.O. (2004), *Finansy pidpriemstv* [Business Finance], Knowledge – Press, Kyiv, Ukraine.
7. Plyuta, Yu.S. Batrak, I.O. and Tarasenko, I.O. (2014), "Financial planning at the enterprise and directions of its improvement", *Formation of market relations*, vol. 7 (158). pp. 56-58.
8. Filimonenkov, A.C. (2002), *Finansy predpriyatij* [Finances of enterprises], Nika-Center, Elga, Kyiv, Ukraine.
9. Partin, G.O. and Zagorodniy, A.G. (2003), *Finansy pidpriemstv* [Business Finance], LBI NBU, Lviv, Ukraine.
10. Blank, I. A. (2007), *Osnovy finansovogo menedzhmenta* [Fundamentals of Financial Management], Elga; NikaTsentr, Kyiv, Ukraine.
11. Bila, O.G. (2005), *Finansove planuvannia i prohnozuvannia* [Financial Planning and Forecasting], Compact-LB, Lviv, Ukraine.
12. Podderyogin. A.M. Bilyk, M.D. and Buryak, L.D. (2006), *Finansy pidpriemstv* [Finances of the enterprise], KNEU, Kyiv, Ukraine.
13. Kovalev, V.V. (1999), *Vvedenie v finansovyy menedzhment* [Introduction to financial management], Finance and Statistics, Moscow, Russia
14. Kalambet, S.V. and Pavlova, Yu.O. (2015), "Essential characteristic of financial planning at the enterprise", *Economy and the state*, vol. 11, pp. 22-24.
15. Solomatin, A.N. (2009), *Jekonomika, analiz i planirovanie na predpriyatii trgovli* [Economics, analysis and planning at the trade enterprise], St. Petersburg: Peter, Saint-Petersburg, Russia
16. Sheludko, V.M. (2006), *Finansovyy menedzhment* [Financial management], Knowledge, Kyiv, Ukraine.
17. Ionin, Ye.E. and Bepalova, A.G. (2011), "Financial planning in crisis management", *Proceedings. Series: Economics*, vol. 16, pp. 139-144.
18. Mazur, D.V. (2014), "Financial planning of the enterprise activity", *Bulletin of the Khmelnytsky National University*, vol. 6, pp. 55-59.

Стаття надійшла до редакції 05.11.2018 р.